

ilyen világos politikai tendencia — ritkán nyilatkozik meg, Stauskit halálra ítélték, mint Rosenblat büntársát, amikor a „lettesrő” kiadta, hogy ártatlan. — Szinte hihetetlen vak-ság! — Alapos analízis után azonban rá kell jönnünk, hogy ez az ítélet nem volt véletlen, hogy biztosan számítani lehetett a halálra íté- letre. Mindössze csak az nem volt bizonyos, hogy ki lesz az áldozat. Rosenblatt, Stavsky, vagy Achi Meir. Stavsky lett. De a bíróságnak minden- képen halálra ítéletet kellett produkálni, mivel magasabb „politikai” érdek ezt így kívánta. Hogy kinek volt érdeke, azt megállapíthatjuk a látszólagos terhelő bizonyítékok felvételéről. Az ítéletet meghozatalában egyébként 2 angol, egy arab és egy zsidó szavazó bíró

működött közre. Lehet e ezután még kélsé- ges, hogy számítani lehetett a halálra ítéle- re? A revizionista unió, már az ítélet kihirde- tése előtt elrendelte, hogy bármilyen is legyen az ítélet, a revizionisták tartózkodjanak, minden nyilvános tüntetéstől. Egész Palesztinában nem is voltak az ítélet kihirdetése kapcsán sem- milyen zavaró incidensek. Horace Samuel védőügyvéd meglehetősen a halálra ítéletet és így az ügy a felelőtlen bíróság elé kerül, végső fokon pedig a londoni semmiféleképp lesz hivatalra ítélni Slavsky sorsa fölött.

A Jisuv és az egész zsidó világ az íté- let követő első megdöbbenés után, minden eszközzel tiltakozni fog a jeruzsálemi esküdt- szék ítélete ellen.

ni ligát szervezett az exportált német horogke- resztes mozgalom ellen. A kormánytól máris intervenció történt a zsidóellenes legendák megakadályozása érdekében.

Chile
Santiago de Chile ben egy a berlini pro- pagandaminisztérium által felszerelt színtársulat érkezett, amely Argentínában, Uruguay-ban és Braziliában is előadásokat fog tartani. — Szin- te természetesen csak fajliszta, horogkeresz- tes-szellemű darabok kerülnek.

U. S. A.
New York York villa negyedében német nemzetszociálisták mindazon zsidó és kereszt- tény kereskedők kirakataiba horogkeresztet kar- coltak, akik a német — amerikai DAWA ke- reskedelmi, szervezettől kiértek. A kereske- dőknek nagy kárai vannak a horogkeresztes tüntetés következtében, mert kénytelenek ki- cserélni a horogkeresztekkel telekarcolt üvege- ket. — A német — árú boltok egyébként szü- net nélkül folyik tovább újabb ismét 7 nagy newyorki áruház csatlakozott a bojkotlomoza- lomhoz. Kötelezték magukat, hogy a jövőben nem tartanak német termékeket.

Szerie az egész világon dühög az antiszemizmus

A nemzetközi horogkereszt jegyében

Palesztina.

A palesztinai sajtó naponla hoz jelentése- ket a nemzetiszocialista szervezetek itteni mű- ködéséről és felhívja a kormányt, hogy vizs- gálja be milyen viszonyban állanak ezek a szervezetek a németországi hivatalos nációk- rökkal. Megírja, hogy az arab szervezetek és sajtó tekintélyes összegeket kap rendszeresen antisemita propaganda céljaira.

Nagy felháborodást keltett, hogy a *Le- vante* — *Messe* tartama alatt egy csoport angol rendőr olyan uniformisban jelent meg a vásáron, amelyekre horogkeresztek voltak rajzolva. A héber sajtó ezen ügyben is szí- goru vizsgálatot követel.

Törökország

A németországi pénzen kiadott nemzeti- szocialista organum, a „Milli Inki” lapnak antisemita igazgatási a török zsidóság körében élénk nyugtalanságot kelteket. A konstantiná- polyi zsidó hitközség küldöttséget mentesített az antikai kormányhoz és erőlyesen tiltakozik az antisemita sajtó ürhetetlen igazgatási ellen. A török hatóságok a „Milli Inki” lap szerke- zőjét hivatalból vonják felelősségre a felekezeti igazgatási miatt.

Brazília

Rio de Janeiro-ban a „Zöldingsek” nagy látogatottság mellett tartották meg konferen- ciájukat, amelyen Hitler politikai programját tették magukévá. A szónokok beszédei nem hagytak kétséget sem az iránt, hogy a „Zöld- ingsek” nemcsak szellemi, hanem anyagi tá- mogatást is kapnak Németországból. A brazí- liai sajtó óvja az ottlakó németeket, hogy az ország rendjét megzavarják. Megbízható poli- tikai körök értesülései szerint a brazilai „Zöld- ingsek” egy millió márkát kaptak a német náci-kormánytól, a n l i s z e m i t a propaganda céljaira.

Mexico

Corregidora-ban egy zsidó vaskereskedő üzletébe bombát dobtak, amely öt emberi azon- tal megölt. A nyomozás során a hatóság az itteni nemzetiszocialista párt ügyi tagját tar- toztatta le. A céja, ennek a röviddel ezéltől létesített szervezetnek, hogy a zsidókat, az arabokat és törököket az országból minél ha- tékonyabb eszközökkel eltávolítsák. Ez a szer- vezet azonban kívül az amerikai befolyás ellen is harcol. Kiderült, hogy összekötésben állanak a német horogkeresztes szervezetekkel.

Hollandia

A nürnbergi „Stürmert” egy holland anti- szemita, hazája nyelvén is kiadta, kiegészítve több holland — zsidó tekintélyes politikusi elleni támadással. Általában az a meggyőző- dés uralkodik Hollandiában, hogy a „Stürmer” holland kiadása német befolyása alatt történt. — Igen érdekes, hogy a holland parlament csak röviddel ezéltől szavazott meg egy törvényja- vaslatot, amely szigorú rendszabályokkal tiltja el minden felekezeti és osztályvizsgálat. A tör- vény azonban még nem emelkedett jogerőre. Ezért siettek tehát a holland náci, hogy még egy utolsó sajtópropagandával koronázzák be működésüket.

Peru

A peru spanyol sajtó német befolyásra zsidóellenes hecc — propagandát folytat. A *ti- moi* zsidó hitközség egy antisemizmus elleni

Döntött a rabbitanács Oradean...

Százezrekbe került az oradeai hitközségnek egy eredménytelen Din-Tóra

Oradea, június 14. Több mint két héttig tanácskozott a laposi főrabbi elnökele aiat a rabbitanács Oradean és végül meghozta a döntést a Lajos Ábrahám metsző ügyében. Az eseményeket részletesen közölte a „Népünk”, most csak arra szorítkozunk, hogy megírjuk a főbb döntéseket.

Lajos Ábrahámot, mint saktert a legmeg- bízehtőbbnak deklarálták. Szószertint „*ham- hadrin, min ha nhadrin*” ok számára is kóser a *vdgáso*. De mert vannak olyanok, akik nem akarnak ennek dacára a vágásától (hogy kik, azt megírjuk legutóbbi számunkban), azok részére külön metszést írték ki felállításra. De mert ez ellen Fuchs Benjámin oradeai főrabbi tiltakozott a maga és az oradeai beszédin ne- vében, úgy határoztak, hogy nyugdíjaztatni kell Lajos Ábrahámot. Így megtörtént az, hogy egy 44 éves életéről embernek havi 7000 lei nyugdíjat kell fizetni életfogytiglan. Ezenkí- vül egy új metszőt kell felvenni ami *éven- te százezer lei újabb megterhelést jelent a hitközségnek.*

Megállapítható, hogy az oradeai hitkö- zség mostani vezetői azok sugalmazására, akik már egy tizen egy Lajos-féle din-tórával egy félmillió lei fölösleges kiadást okoztak a

hitközségnek, újabb horribilis költségre ver- ték a hitközséget, amellett, hogy erkölcsileg is blamálták magukat. Lajos Ábrahámot visszamenőleg ki kell fizetni vagy 100 000 lei, amit önkényesen megvont a hitközség vezetősége, a din-tóra költségei is több mint 200 000 leire rúgnak, azonkívül állandó terhet rónak a hitközségre. Ez a mai hitközség „cél- tudatos” pénzügyi politikája. A sok tisztviselő elleni hársza, a *fölszemes injurák, valamint az újabb felvétel, fölszemes — párt és kortes célokat honoráló — angazsálások a végleges anyagi csődbe juttatják az ország eme nagy hitközségét.*

Szerény becsülés szerint ez a Lajos féle és a többi hasonló teljesen fölösleges üllö- zések, az új „lisztelhetli állásuk” fizetése. ebben az évben egy millió lejbe fog kerülni az oradeai hitközségnek.

Véleményünk az, hogy ezek után, ilyen erkölcsi és anyagi szégyenteljes blamáza után legelső kötelessége a mai vezetőségek le- mondani, mert képtelen erre, hogy bosszu hadjáratait és rágalmozásait kívül, amely visszafelé sült el most is, vezetni tudják a hitközséget.

Az *Ullmann éra* már sok ízben hozott *szégyent és bajt. Ugyátszák, ezután még nagyobb bajt és szégyent fog hozni ezen eddig virágzó hitközségre.*

Viharos közgyűlés egy miniszteri rendelkezés miatt a carei-i orth. hitközségben

Carei. — Megírjuk elmúlt heti számunkban, hogy a kultuszminisztérium igen érdekes elvi döntést hozott abban az évek óta dúló harcban, amely a carei-i hit- község uttravallásos és modernebb legjai között folyik. Eddig ugyanis a carei-i hitközségben csak azok bírtak szavazati joggal, akiknek felesége parókát viselt, míg a saját haját viselő asszonyok férjét ki voltak rúszva- a szavazati jog gyakorlásából. A kultuszminiszter ezen áldatlan állapot végre tett pontot és rendeletet bocsátott ki, hogy a saját haját viselő asszonyok férjének is szavazati joga van. A minisztérium eza rendeletet megküldte a carei-i hitközség elnökségéhez, míg a ve- zetőség azt eltiltote a claji orth. Központi Irodához és kirkerte annak véleményét.

Ilyen előzmények után illi össze vasárnap a hit- község közgyűlése, amelynek az volt a hivatása, hogy határozzon a „hajások” szavazati joga ügyében. A köz- gyűlés iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg. Botrány- szeg volt a levégőben a ezért a rendőrség is teljes létszámban kivonult, hogy szűkös események előj vegye a gyűlés várható elzajlásának. — Megjelent a közgyű- léseben dr. R u s s u Benedek közjegyző is és ő olvasta fel a minisztériumnak ezt a rendeletét, amellyel elzr- deli, hogy azoknak is joguk van szavazni, akiknek fe- leségei a saját hajukat viselik.

A miniszteri letart ismertetése után *Weinberger* Samuel hitközségi elnök nyilván meg a közgyűlést és ismertetette a miniszteri rendeletet, de ugyan akkor ki- zölte, hogy a központi irodától is megkapta a választ és ebben az iroda kimondja, hogy dacára a miniszteri rendelkezésnek, a hajásoknak nem kell megadni a szava- zati jogot.

Az előzőknek erre a szavatra mintegy varázslásra ugrott fel az elnök és a bíróság lármába kezdett. Tiltakoztak a központi iroda beavatkozása ellen, köve-

tették hogy a közgyűlés mondia ki a miniszteri ren- delet érvényes.

Deutsch Béla lakereskedő volt a hajaspártiak szó- nokja és azélt érvelt, hogy ha *Teitelbaum* főrabbi eleget tett a kormány azon rendelkezésnek, hogy menjen el *Satu-Maré*-ra, úgy a hitközségnek most is kötelessége *respóndálni* ezt a kormányrendeletet, amely mindenki részére biztosítja a szavazati jogot.

Végül is az elnök arra a konklúzóra jutott, hogy mivel a miniszteri rendelet és az egyházi fölösleges rendelete homlokegyenest ellenkeznek egymással, az ügyben határozatot hozni nem lehet és ezért a közgyű- lést berekeszté.

A chásásúak erre ki is vonultak a teremből, de nem úgy a hajások-parti modern zsidók, akik hangosan tiltakoztak az elnökség ellen és követelték a gyűlés folytatását. Most már botok is emelkedtek a levegőbe, sőt egreszek egymásnak is ronlottak. Végül is a ren- dőrség beavatkozása vetett véget a harcnak.

Halálhöz. — Az elmúlt héten elhunyt Sibuban *Winkler A. N.* aki a sibui orth. hit- községnél több mint egy félszázad óta bizal- mas állást töltött be, ahol vállalkosságával, jó- ságával, szorgalmával és közvetlenségével az egész hitközség szeretetét és megbecsülését érdemelte ki. Temetése óriási részvét mellett ment végbe, *Adler József* síghisoarai főrabbi és *Friedmann Sie* nagyhatású heszpedjeinek el- hangzása után. Az elhunytat kiterjedt család, köztük fia *Winkler Mór* a bucaresi-i erdélyi hit- község népszerű és áldozatkész elnöke gyászolja.

HETI GLOSSZÁK

Blum, Basch és Bloch

A párisi lapokban gyakran lehet mostaná- ban ezt a három németül és zsidósan hangzó nevet látni egymás mellett: Blum, Basch és Bloch. Miért? — Kérdezhet az olvasó, miért éppen e három nevet? Meg kell adni erre a választ, mert keresztmetszeti adják annak, hogy az ügyekkel kapcsolatban miért van rossz cseréjük ezeknek a francia közvéle- ményben. Léon Blum, a francia szociáldemo- kraia párt elnöke, és a tamádások központja, úgy a *jobb*, mint a *baloldal* részéről. A jobb- oldaliak, mint hazárdulók és népámitót aposz- tofálják. A nemzeti védelem mai vezetői ellen folytatott harcai, ellenfeleit fehérlizásig hevít- teti gyűlöletre inspálják. Blum — mint Hitler segítőjára — *Franciaország* ellen! És nem felejtkeznek meg arról, hogy mindig állhuz- zák, Blumnak német-zsidó származását. De nem kíméletesebb vele szemben a balodal sem! Ezzel az oldalról azt a vádat emelik ellene, hogy ő a francia szociáldemokracia széjjelbomlasztója. És nem minden alap nél- küli. Blum, aki nemrégiben a hatalmas párt korlátlan ura volt, a radikálizmus és oportu- nizmus között hányódó pártját megosztotta eleddig hatalmasnak mondható befolyásól. Otto Bauerrel, az osztrák szociáldemokrácia vezetőjével hasonlítják össze, akinek közszón- kehő az osztrák szociáldemokrácia megsemmi- sülése. Itt is, ott is egy zsidó!

Alexander Baschi, mint az Emberi Liga elnökét támadják. A Liga, nem jogosulatlanul, mint a baloldali radikálizmus és kommuniz- mus védője van elismerve. De a „zsidó” Basch számlájára írják azt is, hogy a Liga nem elég baloldali. — Amikor nemrégiben Trocki kiutasítása körül ellentételek miatt Her- rioltot kizárták a Ligából, akkor Basch védeni próbálta. Azóta a baloldalnál sem szeretik, a jobboldalon pedig — kommunista. Basch — a zsidó!

Most pedig a harmadikról beszéljünk: Bloch. Ő a másik oldal legszélén áll. A pá- risi fretharcosok elnöke. Most alakította meg barétáival az „Union Nationale des Israélites patriotes” pártot. Ők meg nyíltan Blum és Basch ellen agálnak. Az ő „bomlasztó” mű- ködésüknek skarnak gétaí vetni. Art akorják bizonyítani, hogy nem minden zsidó — bal- oldali. A tulzoltan nacionalista és patriotikus szavak — Blum és Basch ellen irányulnak. De ne gondoljuk, hogy a szélsőjobb ezek után boldogon üdvözli — Bloch urat.

Eredmény: Blum, Basch és Bloch neve- kel operának jobb és baloldalon és a gyű- lölet — a zsidókat érinti legjobban!

Velence zsidói

Ita: Leitner Zoltán

Ha a zsidó Velencét keressük, akkor nem lehet elmenni sem a St. Mark térre, sem a Frari templomba, de még a dozsék mesés kin- csekkel teli palotájába sem. A kis keskeny utcákba kell járunk, ahol alig van néhány méternyi hely, hogy közlekedni lehessen. Ott kell járni, ahol misztikusban kanyargó a kanál- sósok vize, vagy Spinalunga szigetere két elza- rándokoltni, ahova a 15-ik században költöz- teték őket.

Velence történelmi levegőjében nem is csodálkozni az utas, hogy itt már 945 ben éltek zsidók. Hiszen a keskeny Canele-Grande alig hagyja el a két oldalát őrtálló paloták csodás világot már kitérni a tenger, ahol már évezre- dek óta járnak — keinek a hajók, zsidók hejli is, zsidók kincsei is, melyek hosszú — hosszú időn át hozzájárultak Velence világkereskedelmi je- lentőségéhez. Ahol kereskedelem volt a közép- korban, vagy a reneszánsz idejének művészettel feltöltött amfiteátrójában, — ott leltak zsidók. Ötérgeztak, mert nem lehetett más életlehe- tőségük, minthogy világrések között és ten- gereken át az árak kicséréléséről igyekezze- nek megélni. És mert előők csak kellett, ter- mézetesen a „konkurencia” is mindig dolgoz- tott ellentük. Példa erre, hogy már az első írásbeli delumentum amely reánk maradt, ezer évvel ezéltőlől azt tartalmazza, hogy zsidók

Bicsad gyógyfürdő Románia Karlsbadia
Megnyilt május 15-én

Nagy orvostanároktól ajánlva az összes gyomor, epekő, cukor, hólyag, prosztata és gége megbetegedéseknél.
Szobák pensióval vagy anélkül igen olcsó árak mellett. Szigoruan diétás konyha házikezelésben.
Szénsavas, sós, ásvány vízfürdők, hidegvizkurák és pakolások orvosi felügyelet mellett. Inhalatorium.
Különféle szórakozások: Tenniszpálya, strandfürdő, minden este tánc, hetenként kétszer tombola és lotóverseny.
Féltaru vasuti-jegy. Junius 1-től a Méra R. T. kényelmes autóbusszal naponta kétszer közlekednek.
 Prospektus készséggel küld a fürdőigazgatóság
 Telefon Satu-Maren Nr. 162. Bicsadon Nr. 6 **B I C S A D**

Hova visz az érelenség?

A férfias önvalóúságnak mindig meg van az a jó oldala, hogy ellenségei körében is megbecsülnek érte. Ha van bátorságunk megírni — ahogy legutóbbi számunkban a rabbi- tulpapások ellen nyilatkoztunk — akkor legyen és van is bátorságunk, hogy az érelenség ellen is felemeljük tiltakozó szavunkat. Ezt abból az spropóblól mondjuk el, hogy Olasz- országban még mindig nem áll el annak a határon megjelent autának az ügye, amelyben zsidó fiúk ültek és anihilisztia röpiratok fő- megével gáncsolták el az egész olasz cionizmus ügyét. Már szó volt erről lapunk hasábjain. Zsidó, baloldali beállítot- tású érelten gyerkőcöknek nem teszik Mus- solini és ezri más „világmegváltást” akartak propagálni. Lefogták őket. De ez a kis „akció” elég hoz, hogy hallatlan kárt okozzanak az olasz és zsidóság viszonyának és lehet- lenné legyek az intenzív cionista munkát. Né- hány hete új lap jelenik meg Torinóban. A címe: *La nostra bandiera* (A mi zászlónk!) Anticionista a programja. Azt írja ez az el- keseredett új lap, hogy az olasz zsidóknak kötelessége, — nem támogatni a cionizmust. Még Hillernek is igazat ad és azt állítja, hogy még Hiller kezébe is adják a fegyvert a zsidók ellen.

Ultrapatriotizmus kezd életrekelni az olasz zsidó közéletben. A torinói világszűben most 17 én lesznek a hitközségi választások és a moslanig példásan működő cionista vezetősé- get felváltja egy asszimilás éra: egy volt lábrnok és hadtestparancsnok lesz az elnök. Moslanig mintaképet lehetnek a cionistáknak, a maroknyi, de öniudaios olasz cionisták. Most pedig meg kell húzódnunk, amíg ez a vihar elvonul feletünk. Mert néhány meggon-

dolatlan gyerek miatt, az olaszság asszociálja a cionizmust a kommunizmussal. Természe- sen az alapokra is rossz hatással van ez a fordulat, úgy, hogy a Keren Kajemet dele- gáltja is elhagyta az országot.

Ezt produkálja az érelenség kultusza, amelynek nálunk is számos propagátora van. Ezért emeljük fel mindenkor tiltakozó szavun- kat, amikor arról van szó, hogy túl sok teret adnak az — ifjuságnak. Ifjuság — meggon- dolatlanság, plusz (gyakran) baloldal. És ez a baloldali beállítottság nagyon sokat érhat a cionista mozgalomnak. Annak a mozgalom- nak, amely lényegében nacionalista mozgalom és nem lehet összekapcsolni semmiféle inter- nacionalizmussal. Mert a kettő közül egyik- nek győzni kell minden ember lelkében. És ha az utóbbi kerül tulsulába — akkor meg- történhet az a szomorú eset, amely most annyira árt — az olasz zsidóság és az olasz cionizmusnak.

A neolog rabbi leányának vegyesházassága

A napilapok jelentése szerint Dr. Kries- haber pestszébebeli neológ rabbinak a leánya házasságot kötött az ottani pénzügyi tanács- nokkal. A lapok szerint az ottani társadalom nagy örömmel vette a házasság híreit. Valószí- nűleg a nagy öröm talán valamilyen, ill sze- reptet játszó regény happyendjének — házás- sággal végződő befejezésének — szól, azonban nem hiszünk, hogy az ottani zsidó társadalom, bármilyen széles neológ is volna gyakorlatban, nagyon el volna ragadtatva attól, hogy rabbi- jának a leánya — vegyesházasságot köt. Ez ugyan polgári szemszögből nézve mindenkinek privát dolga ha nem volna hitközségi funk- ciónáriusról szó és ha különösen nem volna szó egy rabbiról, akinek példája, ha jól ese-

mélt, hogy innen datálódik a „gettó” elne- vezés.) Itt már kéből építhettek templomokat és tovább üzhették foglalkozásukat, amelyet még kiterjesztettek az ésszer és drágaköve- reskedéssel is. Egyidőben a zsidó bankárokat is kikergették, majd néhány évre rá, vissza- hívték. Bizonyára szükségé volt a nagyhatalmu dozséknak, a zsidóktól lürelmi díj fejében kapott pénzre. Ki tudja mennyi arany halmo- zódott itt fel az évszázadok alatt, amelyet a zsidók vérel és izédsággal kerestek meg és adtak oda a hatalomnak, csakhogy él- hessenek.

Shakespeare sokat vitatott „velencei kal- már”-ja, aki ta én sohasem létezett, úgy, ahogy az angol költőjelelem megírta, erre járhatott, itt elmélkedhetett a font huson — *amelyet sohasem kért magának.* De a legenda az megmaradt, hogy kísértésen évszázadok mul- tán is.

Ugy vélem, hogy pernyeszapot érezek hir- telen, de ez talán már nem az 1553 ban írt elégetett Talmudok parnyellata, amelyet III. Gyula pápa rendelkezétre égettek el. *Talmudot elégetni?* Mosolyogom kell itt Velence ész követi köztől, mert hiszen a Talmudot hiába égették el — a Talmud azért él.

Talán ebben a kis házában, ahol most rongyos fehérművek kendikálnak elő a két ablak közé feszített kőtőlől, lakott *Jakob Mantino*, vagy *Leon de Modena*, *Simone Luzzato*. Itt ihlette meg a csodás napnyugta

lecszik, nem nagyon lelkesítő szokott lenni — sajnos — hívei körében, de ha valami kivételtől való látnak, akkor igazolást találnak önmagukra. „Hogyan lehessen ellélni egy apát, ha nem zsidóhoz adja a leányát, ha ezt a rabbi leánya is megtette?” — mondják majd.

Minket a dolog annyiban érdekelt, hogy akárhogyan vesszük, általános zsidó ügyről van szó, olyan dologról, amelyről oda kell írni a riasztó kérdést: „L'non ató haljéck — hová jutunk”. Az eset egyébiránt rávilágít az asszimiláció utjára és ezt az utat jelző fokozatos elzsidólanódásra.

Sonka, kaviár és egyéb „kegyszerek” Telavivban — a „jekkék” jövőtől

Körülbelül 10 százalékát teszik ki ma Palesztina lakosságának — a német zsidók. Ahogy a porosz németeknek a gunyve „jekkék”, úgy ebből a többségből tudott sokat impartál az utóbbi időkben — Palesztina. De csak Palesztina — és nem Erec Izrael. Mert ezekkel szemben ez az azonos meghatározás nagyon is kettős. Ők nem az Erecben telepedtek le, hanem egy helyre menekültek, ahol pénzüket jól kamatoztatták és elhívték a porosz prepotenciát, amelyben kifünnö lajtványoknak bizonyultak. Felháborodottságot keltenek ezek a német asszimilált zsidók még ott Palesztinában is. A héber nyelvnek hadat üzentek. De nem csak az öregnek, akiknél egy kissé érthető, hanem a fiatalok is. Uccáson, vonatokon, autobuszonon folyton csak a német nyelvet lehet hallani. De ez megváltozik idővel. Elvégre elég „asszimilálódó” hangulat van az Erecben ahhoz, hogy a héber hódítson.

Másképpen áll a helyzet a vallásosságigal. Nem lehet állítani, hogy a kelet-európai zsidóság bevándorolójának egyrésze, szintén nagyon vallásos lenne. De legalább volt és van bennük elég tapintat ahhoz, hogy sohasem sértsek meg ezzel a másot, a vallásosok érzékenységét. Hogy úgy mondjuk „h, freszje” elkerülje a szombat megszegését és egyebet. Még a chalucok nagyrésze is ilyen szellemű. De ezek a jekkék? Van egy bizonyos csoport, e német „ifidifferensek” között, akik egyenesen szombatgyalázók. Semmiféle belátással nincsenek a mások vallásos érzésére. Tel Avivban, ahol százpercentes meg van adva a lehetőség arra, hogy valaki teljesen zsidó életet éljen, ők direkt sportot űznek abból, hogy minden új tegyenek, hogy az sértse a többieket. Ők nyitották az első üzletet Tel Avivban, ahol „külön” dísznősonka kapható, meg kaviár és akik lépien-nyomon gyálazzák a zsidó vallás tételes törvényeit. Ők pöfkélnék a strandon szombatonként és ők viháncolnak az uccán és nyilatkozóit cukrászdákban, a szent szombati napon. A mu latóh-lyeknek addig nagyon rossz konjunktúrája volt a zsidók között, de a jekkék be-özönlése óta, mindig hangosak a német szó-

Sarah Copija Sullam ot a 16. ik századbeli költőnő. Talán ezen a most járt helyen voltak a híres vater-cel héber könyvnyomdák, a Bombberg féle, meg a Glusztin, a Bragadin és a Vendradné.

Megkönnyebül leltem, amikor arra gondolok, hogy 1797 ben a megszálló francia csapatok új levegőt hoztak a legunék áporodott hangulatába. A gettó megnyitott és három zsidót azonnal be is választottak a városi tanácsba. De amikor a compoformioi — egyezmény folyán Ausztria fenntartása alá került a város, a röviddel azelőtt megnyitott gettókaput, újra bezárták. Hogy végre 1849-ben megnyitották egy időre és véglegesen 1866-ban, amikor az olasz királysághoz került a város.

Sok zsidó tehetséget adott Olaszországnak ez a történelmi város *Isaco Pesaro Maurogonato* is innen került ki, aki a nagy ország pénzügyminisztere lett. Ill állók *Luigi Luzzatt* szülőháza elől, aki miniszterelnök volt sokáig Olaszországnak.

Történelmi hangulat, évezredek palinája, a dzsék mesés városa, ahol bámulatit kell minden kö és tozódott a gazdaság, amelynek nyomait lépien-nyomon megtaláljuk. Ill is egy darab zsidó történelem. Néhány elszárgult lap zsidók történelméről, véres, keserves, ill a kék ég alatt, lagunák között, a lappangó lilkos keskeny uccák mennyi ludnak mesélni... zsidó sorsokról, zsidó tragédiákról...

Tátraházát,
Orth. kóser Friedmann Penzió, Tratraska-Mlynecky(Tátraháza)Slovensko.

Ha rendbe akarja hozni idegeit, ne mulassa el felkeresni a Tátra legkisebb fekvésű fürdőhelyét melyhez tíz pernyi autóút vezet a késmárki állomásról. — Klimatikus gyógyhely Strana. Fenyő és sténevas fürdők. Ezidén nyílt meg a késmárki fürdői felügyelete mellett az Orth. kóser Friedmann Penzió, hol kényelmes és olcsó otthon nyerhet. Felvilágosítás és bejelentés: Friedmann Penzió, Tratraska-Mlynecky(Tátraháza)Slovensko.

lól. Azok a cukrászdák és kávéházak, amelyek mostanig szombatban zárva voltak, most dolgoznak és a pincérek úgy szaladgálnak fülkék mellett ceruzával, mint a Kurfürstendamm — kedden délután.

Fáj nekünk megírni mindezt, de köleségünk, mert tudjuk, hogy az őszinteség feltárása nem lehet ártalmunkra. Elvégre itt nem chalucokról van szó, nem azokról, akiket 11 vill a „hivatalos” szervezet az Erecbe, hanem azokról, akik Hitlerországban alaposan kikalkulálták, hogy hol lehet pénzüket jól kamatoztatni és ezért esett választásuk — Palesztinára. Ott van konjunktúra — gyérünk oda. Ott lehet még „faulázni” az üzletben. De lelki közösséggel egyáltalán nem volt és nincs is az országgal. Az ország meg mondhatja, hogy sokszor fontjátok ne ide hoztátok. És jött a jó porosz emelő nevelkedett jekkek serege és német kultúrát, sonka kultúrát, szombati szivar kultúrát csináltak, a százpercentes zsidó városból. Nem lehet őket kényszeríteni meg kell őket rendszabályozni. Tessék alkalmazkodni, az országhoz. Ha a hotentólok közé mentek volna, azok nemzeti ünnepeken bizonyára respektálják volna azt. Ha nem akarják megírni, jobb ha elmennek, mert vallást desztruíciót visznek ezzel véghez és rontják a zsidó országot, zsidó hangulatát. Olthon mindenki „my house, my castle” elvet vallhatja. Tegyen amit akar. De ne röhögjön szivarral a szájában a német hangosokkal. Tel Aviv uccán szombat délután, amikor jennek a templomból a többiek. Elvégre azok a templomból jövők — is zsidók, megvá batesük nem a Tiertgarten elegáns negyedében is ringott és nem porosz dajkákat tejtől is szívják magukba.

Nem csoda ha arrogánsnak és prepotensnek ismerték őket az egész világon. Amíg ott éltek a poroszok között, mi között volt hozzájuk. Ők sem sokat iörödték Palesztinával. De most? Tessék alkalmazkodni, még akkor is, ha nem egy protestáns németről, vagy nem zulu-kaferről van szó — hanem zsidó testvéreiről. Különben ki kell őket nézni onnan. Ha csak azért jöttek oda, hogy ne 7 százalékos, hanem 13 és egyegyedet hozzon a narancsoshá. vagy hába fektetett pénzüik. Értjen meg nekik ez a „kanal-marag” annyit, hogy ne sértést lépien-nyomon a vallásos tételes törvényeit. Ki a porosz szellemű, mi nem késő. Lehet, hogy ez a szellem hozta Hitler is a világ nyakára. Ki tudja, ha ezek szerényebbek lettek volna — olthon, ha ezek a vallásgyalázók és eget káromlók nem viselkedtek volna úgy, ahogy viselkedtek, talán az egész hileggyalázótlé megszabadult volna, nyomósabb érvelésekkel a gyakran cáfolhatatlan tényeket.

Nem minden németországi zsidó — német-zsidó. És ez a szerencse, amelyik pedig ez — az változék meg, legalább úgy, hogy Palesztinából — Erecet-Isrélrt segítsen csinálni!

Tizenkét millió pengő — antiszemita alap

Ujságot olvasni minden irni — olvasni tudó ember tud. De a sorok között olvasni, szintén meg kell tanulni. Nem művészet, csak gyakorlat kell hozzá. Csak gyakorlat. És ebből következik az a következtetésünk is, amelyet levonhatunk abból a vitéből amely a magyar parlamentben hangzott el azzal a 12 millió pengővel kapcsolatosan, amelyet a magyarországi szövetkezetek szánására akar fordítani a magyar kormány. Képzelmük el. Minden magyar faluban és minden városban nyílik egy Hangya vagy más néven szövetkezett. Szembe a zsidó boltossal. Olcsóbban árulit, korlátlan hitele van, óriási árruaktára — és mégis életképtelen. Mert nem értenek hozzá, nem kereskedők, hanem rendszerint hivatalnokok állanak az élen. A szegény kereskedő — aki történetesen és rendszerint — zsidó, küzd, harcol a veszélyes konkurencsával szemben. Két eset lehet. Vagy megállja helyét a véres kenyérharc-

ban, mert élelmesebb, fürgébb, küzd, mert éleléről van szó, mert őt önkremenés esetén nem „helyezik át”, hanem veheti a vándorbotot és kodulhat. De megfőnik gyakran a másik eset. Elbukik a harcban. És akkor írják rőla a lapok: fizetéképtelen lett a „svindler zsidó.” Ahogy meghalt a háborúban sokszor — a számuláns! és a szövetkezett akkor sem virul, ha a zsidó bolos felfordult. Mert tovább nem értenek hozzá, mert a puli nőtől is urambátyámcs gazdálkodás folyik. Ezért azután minden két — három évben jön a szanálás. Ami az államnak néhéz millióiba kerül. Jelenleg a magyar állam 12 millió pengőt költ erre a célra. 360 millió lelt. Egy — két évig elég lesz. Aztán kezdődik minden előlről. Így hogy közben felfordult megint egy esomó adótléteó existenciára. Tönrémeg néhány százkereskedő. De hiába mulettől erre rá értelmes szakvakt Sándor Pál a parlamentben. Meg még mások is. Nem használ semmi semmit. Köllik az állam pénzét, mert ez legteljesebben antiszemita nus. Nem az az úsd a zsidó, amely elmulik egy néhánynapos ketenjanmer után. Nem az a felelőtlen demagóg és sokszor nem is nagyon veszélyes antiszemita nus, amiről lehet kiabálni, ácsálni, a világ elő vinni. Ez ellen nem lehet apellálni. Nem lehet mondani, hogy zsidóellenes, ha a szövetkezetek horribilis pénzekkel ömnik és szentáják. Pedig ez a legveszedelmesebb zsidóellenes járás. Pardon, csak kerek-kedő ellenes. Hát ki lehet arról, ha kereskedők lettek zsidók? Ki lehet arról? Miért nincs hitbizománusuk? Miért nem mennek más párt ára? Hogy talán ezek zárva volnának előltük? Oh, ez dajkamese. Mindenki élhet nyugodtan csak néha kivéské alda az élethehelőséget. Most így: intelligensen és alaposan: 12 millió pengővel!

A kormányzó tanácsa
Kárpátusztaiban az utóbbi időben olyan súlyos mérvet öllött az antiszemita agitáció, hogy az a kormányzóknak is felült és érezte, hogy cselekednie kell. Az antiszemita agitációnak egyébként Ruszinszkóban rendkívül kedvező talaja van. A nemzetek egész skálájára lakik ezen a kis területen. Csehek, szlovákok, oroszok, rutének, magyarok, zsidók és németek. A zsidó tömegek pedig nemzetileg nem képeznek autonóm egységet és leginkább a választások során domborodik ki ennek káros volta. A közismert nyomor is olcsó és hatékony eszköz az illeni antisemitizmusnak. A kormányzó tehát érezte, hogy cselekednie kellene és magához hivat a legnagyobb hírközség, az ungvári hírközség képviselőit, hogy tanácskozzon velük a kérdésről.

A kormányzó kijelentette, hogy nem viselheti tovább a felelősséget az egyre megisméltődő antiszemita kilengésekért és azt tanácsolta a hírközségeknek, hogy alakítsanak bizottságokat az antiszemitaizmus leküzdésére. A zsidók az első pillanatban mit tehettek mást, mint megfogadták a kormányzó tanácsát és bizottságokat létesítettek, amelyért egyébként őket csak elismerés illetheti.

A kormányzó tehát igen könnyen és ötlelesen végezte dolgát és hárlította el a magáról a felelősséget. Ahelyett, hogy hivatalos segítséget nyújtott volna a ruszinszkói zsidóságnak, akik között anélkül is sürű rendeket vagy a vélség, — tanácsot adott. Ahelyett, hogy vizsgálót indított volna és a kezében összpontosuló karhatalommal letörte volna a terjeszkedő izgatást, Pálátus módjára mossa a kezét és áthárítja a felelősséget a zsidóságra. Mert ha még nagyobb teret hódlt majd a gyűlölet agitációjára, akkor joggal mondhatja majd a kormányzó, hogy miért nem működtek jobban az antiszemitaizmus ellen küzdő bizottságok. Masaryk országában groteszkül hat Ruszinszkó kormányzójának tanácsa. A kormányzó ur pedig komolyan tanulhatna országának elnökétől, hogy mit kell tennie a zsidókérdésben. Nem piától tanácsokra, hanem elrettentő példákra van szükség...

HIREK

„Nepünk” cikkének utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Tamuz 2, június 15.
Szombat: Tamuz 3, június 16.
Heli zsidó: 777
Heli háltóra: 777 777 777

Szombat kezdete:
Üzlet bezárás 8.10
gyertyagyújtás 8.20
Istenisztelet kezdete 8.25
Szombat befejezése 9.30
Perek 4. 777 777

— Német menekültek Csehszlovákiában. A belügyminisztérium által kiadott hivatalos jelentések szerint a csehszlovák köztársaság területén eddigesirnt 1533 német emigráns tartozdik. Ebben a számban benne foglaltanak az ausztriai menekültek is. A zsidó segélyszervezetek jelentései arról számolnak be, hogy a Németországban megindult antiszemita tüdözések óta 2.800 zsidó menekült regisztráltak, akiknek jelentékeny része azonban külföldre távozott rövid ottlartozkodás után. A segélyszervelet számos menekültnek gondokodott ipari és mezőgazdasági kiképzésről, valamint elősegítette külföldi elhelyezkedésüket is. Legtöbbjük Palesztinába, Brazíliába, Argentínába és Tuniszba vándoroltak ki. Jelenleg mindössze olyan 200 személyt tart a segélyszervelet evidenciába, akiket még nem tudtak elhelyezni.

— Az amerikai zsidóság Biro-Bidsánért. New-York. Az „American Jewish, Agro-Joint” szervezet igazgatósága, a szovjet-oroszországi zsidó leltelepítéseknek 12 évi tanulmányozása után egy nyilatkozatot adott ki, a biro-bisani kolonizációval kapcsolatban. Többek között a következőket mondja: „A szovjet kormány azon határozatot, hogy Biro-Bidsánban egy önálló zsidó államot létesít, örömmel kell üdvözölnünk. A szovjet kormány nemcsak papíron, hanem ténylegesen is biztosítja az ott leteleplő zsidóknak az egyenlőséget úgy az állampolgárság, mint a kereskedelmi és kulturális téren. Ma Oroszországnak megjdene minden zsidó lakosa produktív munkát végez. Több száz ezer zsidó dolgozik gyárakban és műhelyekben. Közel 250.000 zsidó foglalkozik mezőgazdasággal. A halóságok mindenben a segítségükre vannak. Így földet is bocsájtanak rendelkezésükre, valamint hitel is nyultanak nekik. A zsidó lakosság kereskedelmi és kulturális életének megjavítására szóló kormányintézkedések nagy támogatást váltottak ki egy zsidó, mint a nemzsidó lakosság körében Oroszországban, valamint külföldön is.” It említtik meg, hogy az ITA moszkvai levelezője beszélgetést folytatott Boris Trotskival, a biro-bisani kolonizáció vezetőjével. Azon kérdésre, hogy mi a meggyőződése egyes külföldi lapok azon tervezetéről, hogy a német zsidókat telepítsék le Biro-Bidsánban, Trotski a következőket felelte: „En is olvastam ezen tervezetet a külföldi lapokban, azonban mai napig még egyetlen konkrét javaslat sem érkezett hozzánk. Ha beküldenek egy konkrét javaslatot, úgy azt tárgyalás alá vesszük, függetlenül attól, hogy melyik párt részéről lett az ktlvde és hogy ki fogja azt finanszírozni. Most azonban még korai arról beszélni.”

A jelenkor legkötelesebb fénytisztítója.

Újra antiszemita hullám Lengyelországban

Varsó. Egész Lengyelországban újra lebrakapott az antiszemita agitáció, amely a legutóbbi hónapok során erősen vesztett intenzitású volt és a kormány erőltet rendszabályai közzétételében jobbra meg is sünt. Nyilván azonban az a meleg barátság és közlekedés, amely röviddel ezelőtt Nemelország és Lengyel ország között végbement, kedvezően hatolt vissza a lengyel antiszemitaizmusra is.

Taszentból jelentik, hogy az ottani helyi antiszemita kilengések utta megisméltődtek és több zsidó tülelet összeromboltak a bulvárok.

Wyszniechen és Pyczochnban súlyos összejűzés volt a zsidók és antiszemiták között. Számos zsidó sebesült a kórházba kellett szállítani. — Komarnukuban a zsinagógát összerombolták a tülelők.

Poloninában a nemzeti radikálisok összejűrték a zsidó könyvtárt, Varsóban a radikálisok megtámadták a zsidó színházat.

Lamazyban ugyasílván minden estét betűrik a zsidó lakások ajtajait és ablakait. A lakosság páni félelem között él.

Grodnoóban az antiszemita tülelők bevezették a „Grodnoer Moment” zsidó napilap szerkesztőségének ablakait és összerúrták a Broner könyvtár borenzését, valamint több zsidó intézmény objektusait. A zsidókat béreltették az uccán.

Pabiankában a nemzeti demokrátaik szorosra bántalmzták a lengyel rabbi szövetség elnökét, Rabbi Mendel Alert, a „Geter” rabbi lévélét. A főrabbi belegen felszólal lakásán.

Lodzban a nemzeti demokráta antiszemiták közösségi választási gyűlésműket arzal ünnepelték meg, hogy inultáltak a zsidó tárgyalókat.

Byalstokban Árom Emme zsidó kereskedő egy ismeretlen tettes a nyílt uccán lölette. A gyilkos hulligán kitélt még nem sikerült megfőltapítani.

— A német kormány a zsidó vagyonyok elkobzását tervezi. London. A „Daily Express” megrendítő cikksorozatban számol be a német zsidósági helyzetéről. Megbízható forrásból közli, hogy a német kormány a zsidó tulajdonok elkobzását vette tervbe, hogy ezzel lerompompenza a német közszerdságot a külföldi zsidók által vezetett németellenes botkoltatás szmben. — A legrosszabb — írja a lap, — a vdsiki zsidóság helyzete, ahol még a gyermekeket is bojkottálják az árja fajsztótársak. A német paraszok nem fizetik meg a zsidó hereskedőknek adókat, a nemzeti szociális párttagok megakadályozták, hogy nevelők látogassák a zsidók üzeletét. Mialatt azonban ez a zsidóellenes bojkott szisztematikus folyik és lehetetlenné teszi a zsidó existenciát, azalatt az állammal szemben pontosan teljesíteniük kell köteleességeiket. A nyomor és kilátástalanság egyre fokozódik. A lehiányzó angol lap végül megjegyzi, hogy a mai német zsidóságnak nem marad más lehetőség hátra, mint a gyors és megbízható halál.

— Villanyon elikabított állatok levágása. Németországban a konzervatív rabbi egyesülete állandóan arról tanácskozik, hogy a német törvény szerinti előrt metszés előlth elikabítás miképpen volna eszközölhető a vallásörvények megsértése nélkül. Egyes zsidós neológ oránomuk jelentésével szemben, mintha a villanyval való elikabítás teljesen megfelelő volna, a konzervatív rabbi tanácskozás értelmében meg kell állapítani, hogy egyelőre ilyen módot még nem találtak, villanyon elikabított állatot levágni nem szabad, így külföldi hushelozatalára van még mindig rászorulva a német hitű zsidóság.

— Bármilyen bucaresti-i megbízásokat vállalok. Cim a kiadóban.

— Törvényenkívül helyezték a zsidókat Afghansztában. Kábulból érkező jelentések szerint az afgán kormány egy új törvénnyel megfosztotta a zsidókat összes polgári jogaiktól és hűlőn adókat vetelt ki rájuk. Az új törvények értelmében, amennyiben a zsidók, csak legkevésbé is állépek az ország törvényeit, a halóságoknak joga van vagyonukat azonnal elkobozni. — zsidók csak körülhatárolt lakásnegyedekben lakhatnak. — Teheranból érkező hírek szerint az afgansztáni zsidóság sorsa rendkívül tragikus. Naponta érkezik menekülő csoportok Perzsziába. A perzsiai halóságok azonban ugyancsak kíméletlenül bánnak el a menekülőkkel, úgy, hogy azok nem mernek meutkozni az uccákon. A Jewish Agency 30 certifikátot küldött az afgán menekülteknek, azonban az angol követség megtagadta a beutazási vízum kibocsátását, mert a menekültek nem tudtak állampolgársági okiratot felmutatni.

Zsiros, pattanásos arcbörhöz, pattanásos arcbörhöz, pudert helyett

kénpuder

Megszünteti az arc mífesszerelt Szaküzletekben kapható!

Orth. W. Efferem A ROMÁN RIVÉRIÁN **CARMEN SILVÁN**
a Constantja melletti kies fekvésű tengerparti gyógyfürdőn és üdülőhelyen, ahol az angol-körös gyermekek és reumatikus bajok gyógykezelése legjobban bevált, megnyitottam a legszebb helyen fekvő ort. W. Efferem és komforttal berendezett pensiómat a „MÁRIA VILLA”-ban, ahol a legjutányosabb árak mellett családias otthonnal t. vendégem rendelkezésére állok. Tisztelettel MÁRK SÁMUEL
A penzió a fürdő strandjának és kaszinójának közvetlen közelében fekszik. Jelentkezések: Grossmann vendégül Constantja Str. Traian No. 15.

Kérjük mindenütt az „ALBA-IULIA” antiszeptikus pipere szappant Kézműsáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű „URSUS” szappant Gyártja: Breckner János r.-t. Alba-Iulia

Goldmann Bernát
orth. kóser vendéglő Prága
II. Truhlarska 10. II. emelet.
A legnevesebb szlovákiai orth. rabbi hechserevé.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucuresztben **KATZ** orth. restaurant BUCUREȘTI, Str. Carol 36. I. em.

Közvetlen a Gara Nord szomszédságában
Hotel IMPARATUL TARIAN (Terminus)
szálloda
București, Calea Grivitei No. 177. Telefonok: 3-5214 és 3-0069
Az Erdélyiek találkozóhelye Bucurarestben!
Elsőrangú szálloda, felsővel, központi fűtéssel és meleg vízzel minden szobában, a szálloda egész személyzete beszéli magyarul és németül. — A házban minden szoba erkésszel és pányáudvaron van és díjazatlan szállítja a szállodába a vendégek poggyaszát.

Szabad-e a hitközségeknek résztvenni a napipolitikában és szabad-e a rabbinak résztvenni a politikában?

Irtá: Dr. Klein Miksa ügyvéd (Cluj)

III.

Fel kell vetnem mind a két kérdést, mert a legutóbbi országos választáson és az azt megelőző választásokon is a két kérdés körül súlyos viták folytak és a hitközségek állásfoglalása, a rabbi megatartása és zsidó politikai pártok között. Sőt a hitközségek központjai és a politikai pártok vezetősége között teljes elhidegítés állott be.

Az összes európai országokban az emancipáció megelőző időszakban a zsidóság sorsát a hitközségek intézték. A hitközségek vezetői voltak az igazi vezetők és ők irányították a zsidó nép sorsát.

Az emancipáció után is a hitközség volt az a szervezet, amely a zsidóság természetesen centrumát szolgált. Vallási, kulturális és szociális intézményei szoros összefüggésben maradtak a hitközséggel. Természetes tehát, hogy a zsidóság sorsának kialakulásában a hitközségek döntő szerepet játszottak.

Egyedül Magyarországon mutatott eltérést ettől a szabálytól a zsidóság fejlődési vonala, mert itt 1848 után a zsidóság olyan erős asszimilációs áramlatba került bele, hogy a hitközség irányító szerepe csak a választási téren maradt meg.

De például a Regálban és Beszarában még 1918 év végén is a hitközség, illetve a zsidóság az a szervezet, amely teljes mértékben irányítja a zsidóság sorsát.

Hogy pedig a politika kihát az egyén egész életére, az elvárhatalan. Hiszen a politika tulajdonképpen azt jelenti, hogy az egyén milyen viszonyban áll a közösséggel. A közösség pedig minő körülményeket támaszt vele szemben. Mária Terézia mondta egyszer, hogy az iskola is politika. Ki meri vitálni, hogy még a vallás is a politika kövébe tartozik, hiszen a vallás szabadság, a gondolat szabadság, — vallásgyakorlás szabadsága, — intézményének megszervezése stb. — szintén politikai küzdelem eredménye. A politika tehát belevág az egyén húsbába. Minden politika, de különösen nálunk Romániában, ahol a pártok programjai között nincs is differencia, hiszen mind demokráciát prédikál és hatalomra lép. Tény az is, hogy a háború utáni időben az emberek az utat látják el minden politikával szemben. Anyi csalódás érte az embereket, hogy megcsodálódtak tőlük. Anyi csunya személyeskedés és üzleties önzés csalja verte fel a politika arénáját, hogy minden jórészt embernek a gyonra háborgott tölte. De mégis foglalkozni kell a politikával, mert a politika belevág a mindennapi életünkbe, a husunkba, a családi életünkbe, a gyermekünk jövőjébe, az életünkbe, a Boldog emlékeztető jöbarátom, Perez Hirsch Chies wien férébri mondta egyszer: „Politisch Lied ist nur ein garstig Lied, — wenn man nicht singen kann, — wenn man keine gute Stimme hat. Wenn man politik mit reinen Händen betreibt, so ist sie kein schmutziges Geschäft. Est gibt nichts, wass man nicht b schmutzen und nichis, — woss man nicht heiligen kann.“

Ha tehát a politikát irányítók egyéniség, reáltermelés, képesség, célkitűzése, akarat a „kial“ i szolgáló akarja, ha azt tiszta kézzel ük, ugy abból áldás kell fakadjon a közösség javára, de ha nem tiszta kézzel ük, akkor piszkos fizet lesz csak belőle.

A hitközség vallási alapon élő zsidó közösség, tehát erkölcsi szervezet és így veze-

lővé is rendszerint azok választottak meg, akiket erős erkölcsi érzésük, jellemük, áldozatkészségük a közösség előtt népszerűvé tett. Tehát nem lehet azt állítani, hogy a hitközségek ne politizáljanak, hiszen vezetőik tisztességes szándéku, egészséges erkölcsi érzeléssel bíró, áldozatkész emberek, akik a közösség részére az elérhető legjobb jót akarják elérni. Joak van tehát ádntábla beleszállni a zsidó politika irányításába és nem lehet elzárni a hitközségek akaratát kifejezésre jutáló vezetőséget és ezek központi szervezeteit attól, hogy a zsidó politika célkitűzéseitől mellőzzék, mert a morális érték sokkalta több, mint azoké, akik kezükbe kaptatották a zsidó politika irányítását és ma a fórumon ugrálnak.

A zsidó politika itt Romániában csak akkor fog tudni eredményt elérni és helyes uton haladni, ha a zsidó hitközségek vezetősége és központi szervezetei becsúls leiki kontaktust fognak tartani a Zsidó Párt vezetőségével. Ennekü zsidó politikai csónákn n m lehet, hiszen választókn jelentékeny tömege a ortodox hitközségek keretébe tartozik és mert a politika belevág mindenbe, tehát a hitközségek életébe is, nem lehet szétválasztani a kettőt és ezért állítom, hogy a zsidó politika irányításába a hitközségek vezetőségének jelenléte szerepet kell biztosítani.

Ma általános divat, hogy uton-utófol hangoztassák, miszerint a rabbi ne politizáljon. Hogy miért ne politizáljon, azt nem lehet megindokolni, hiszen ha minden állampolgárnak joga van a maga nézetét elmondani a politikáról, miért ne legyen meg ez az emberi joga a rabbinak is, arra nem lehet magyarázatot adni. Hiszen a rabbinak ép úgy vagy talán még inkább meg van a maga ideális elgondolása, a maga erkölcsi célkitűzése, világnézete és főleg erkölcsi rátermettsége arra, hogy szavát hallassa a politikában.

Legyen szabad itt ugyancsak H. P. Chajes nyomán egy kis ismerlelést adnom arról a gondolatmenetről, amelyet ebben a kérdésben 1926-ban elmondott egyik prédikációjában támadóknak, akik élesen támadták amatt, hogy zsidó nemzeti politikát folytatott.

Azt mondja többek között, hogy amióán Mózes a zsidókat Egyiptomból kivette, szintén politizált, mert nem lehet évtőlani hogy az az eljárása, amely szerint a zsidóknak megmagyarázta, hogy más ideológiák is vannak a világon, mint fészlet égetni a Fáraónak, és az a missziója, amit teljesített, hogy Fáraóval megértette, miszerint a zsidókat el kell bocsássa az uralma elől, szintén — politika volt. Etes szarkizmussal veti fel a kérdést, hogy mit csinált volna a wien hitközség Mózesel, ha véletlenül rabbinikus állása lett volna a hitközségnek? De mert Mózesnek nem hivatala volt, hanem hivatala, ezért szabadon kényelhetette meggyőződését és miként a Hagada mondja, mivel is szabadított a rabszolgaságból.

A prófétaink is súlyos kritikában részesítettek nemcsak az akkori közállapotokat, hanem még a királyokat is, akik népiük sorsát nem viselték szívében.

A talmad tudású évtizedeken keresztül bejártak az országot és maguk mellé hivaták az ifjúságot, akiket neveltek és tanítottak, hogy Róma ellen vessék őket, hogy ideológiát plantáljanak az ifjúság lelkébe, egy tiszta, megcsabrendű élet hívására végett.

De a közlebbi időkből is példákat sorol fel, mint amió a francia forradalom története, amión először került szóba az zsidóság felszabadítása, a gettótalak lebontása.

Azulán felsorol politikusokat az 1800-as évszázad második feléből, akik mind a zsidóságért küzdöttek és akiknek sorában igen sok hírneves rabbiat találunk, akik meggyőződéssel szolgálták népiük érdekeit. Felveti joggal a kérdést, kik tudják jobban szolgálni a zsidóság érdekeit, mint éppen a rabbiat, akik lelkük minden szálával össze vannak forrva zsidóságukkal és kik volnaak képesek inkább a zsidó közéletet szolgálni, mint éppen a rabbiat, akik észrevedek óta a zsidóság vallási és erkölcsi szolgálatába állították egész életüket.

Ha minden embernek meg van adva a jog ahoz, hogy meggyőződését követve, szolgálja embertársai javát akkor nem lehet elvitatni ezt a jogot a mi rabbiainktól, akik tiszta jószándéku meggyőződéssel vezérelve, igyekeznek a zsidóság érdekeit szolgálni.

Amióán a mulkoti választáson sikerült a zsidó párnak néhány nagy helyzetben álló rabbiat megnyerni ahoz, hogy jelöltséget is vállaljon az önálló zsidó listán, akkor öröm töltötte el az erdélyi zsidóságot, mert jelenléte ny morális erői és biztósítékai nyert a párt támogatásukkal. Így is kellene legyen, hogy a zsidó közélet vezetőségében rabbiaink legyenek az első helyeken, mert ez kifejezi a közösségnek a zsidóság egységét. Példát kell veyünk Mózes életéből, aki mindent feláldozott népéért. Nem szabad rabbiainkunk folytatni azt az ide álpántást és teljesen idejét múlt tradíciót, hogy a rabbiak és a hitközségek vezetőinek a mindenkori kormányokat kell kiszolgáltatni. A saját népének vezetői kell legyenek rabbiaink nemcsak vallási téren, hanem az igazi értelemben vett politikai küzdeleken is.

Ezért kellett nagy biztatást a legutóbbi választáson, amióán a központi irodák vezetősége nem a zsidó párttal tartott, hanem a kormányval. Bármilyen elgondolás is vezetle az ortodox központi irodák ezen lépésének megtételénél, hiba volt, hogy megtette. Ártott vele a párnak, de ő maga nem nyert vele semmit. A kormányok jönnék és mennek, de a zsidó közösség érdeke változatlanul megmarad és mi nem járhatunk kétféle uton. A párt külön és a zsidó vallásos élet szellemi irányítója és a vallási szervezetek vezetőségei külön.

Helyre kell tehát állítani a jóviszonyt a zsidó párt és a központi irodák vezetőségei között. Meg kell találni az együttműködés feltételeit és szorossra kell fűzni a zsidó párt és a irodák közötti kapcsolatot, hogy egymást erősítse és támogatva igyekezzenek megteremtani azt az egységes szervezetet, amely valóban kifejezője lehessen az egységes zsidóságnak és képviselhesse teljes erővel a zsidóság szent érdekeit.

A központi irodáknak is le kell vetniük azt a mentalitást, hogy kiszolgálója legyenek a mindenkori kormányok óhajának. Példát kell veyen az itt élő többi kisebbséget és többeségi egyházak vezetőségétől, akik a leglétezőbb harcot folytatják népiük egyházi, kulturális és szociális jogaiért, mert látniok kell végre, hogy itt ebben az országban csak céltudatos és kitaró küzdelemmel lehet biztosítani intézményes azon jogainkat, amelyekre felépíthetjük biztonságga a magunk vallási, iskolai és szociális intézményeinket.

A zsidóság fokozottabb erőfeszítéssel fog tanubizonyoságot tenni cselekvő áldozatkészséggel, ha azt fogja látni, hogy a küzdelemben a mi papjaink járnak elől és a világi vezetők zárt sorokban fognak felsorakozni az evek küzdelemben és én hiszem, hogy a hitsza szándéku emberek számol fognak vetni eddigi magatartásukkal és be kell lássák, hogy csak az egységes szervezet megteremtésével lehet a küzdelem tovább vinni és nem külön-külön utakon járva, erőinket szétforgácsolva és egymást marva haladhatunk.

Vegyen tehát részt a zsidó politikában a rabbi is, a hitközség vezetősége is, de az a politika legyen bátor, tiszta szándéku és ne fulladjon bele a személyes érdekek és önzések mocsarába.

Palesztinai hírek

Tul-Keremben egy zsidó leány ellen halálos merényletet követtek el. A merényletet leggyerekl hajtották végre. A tettesek ismeretlenek. A nyomozás megindult.

Edvin Samuelt, Herbert Samuel, volt palesztinai főköormányzó fia kineveztek a bevándorlási ügyosztály helyettes vezetőjévé.

Perzsiából és Egyiptomból érkező 65 „illegális” turistát a rendőrség detektáloktól és Valameanyit a ghazi fogházba szállították.

A telavivi városi tanács a baloldaliak által benyújtott határozati javaslatot, mely szerint a revizionistákat kell feloldosni a emlékeztetés uccai zavargások miatt, amelynek mindkét részről több mint 50 áldozata volt, elutasította és határozatában ki mondta, hogy mindazon feloldosni elemek ellenük, akik Tel-Aviv városának a zavargások kapcsán kóztak.

Palesztinában ezidőszent 346 ügyvéd van. Tel-Avivben 94, Jeruzsálmában 77, Haifában 29 és Tibériásban 24 ügyvéd tejt ki praxist.

Tel-Avivi jelentések arról számolnak be, hogy a legutóbbi demonstrációk és sztrájkok során egy 10 tagú álló kommunista csoport gyűlt össze az uccán és akaria kihasználni a zavaros helyzetet propaganda céljaira. Nagy vörös zászlót vittek a kezükbe, amelyen hatalmas háber betűkkel az a felírás volt olvasható: Le a cionizmus! Le a brit imperiálisták! Le a kommunista csoportok a tényleg tömeg és a rendőrség gyorsra szíjelt ozlatla.

Ben Zion Uziel telavivi főrabbi is aláírta azt a felhívást, amelyet Kook főrabbi kezdeményezett az Arlosoroff por vándorlók felmentése érdekében. A telavivi főrabbi az akcióban való részvétel miatt számos társad érte, úgy, hogy indultva érezte magát, hogy egy rövid nyilatkozatában válaszoljon az őt ért támadásokra és egyidejűleg megindokolja lépését. A főrabbi mindenekelőtt kijelenti, hogy elhatározásában senki sem befolyásolta és azt belső meggyőződéséből tette. Én megértem azokat, akik közölnék a halotti Arlosoroffról, de ez nem tarthat vissza bennünket attól, hogy minden lehető és ne késztünk hogy a vadlötök a legbátrósebb védelemben részesüljenek. Amint hogy köteleseink a gonoszot elűzni és megbüntetni, éppen úgy köteleseink, hogy az ártalmakat meggyűdjük.

Az arab sajtó közlése szerint arab körök feljelentést tettek zsidók ellen, akik Kanánán hegyen építési munkálatokat folytának. Az arabok szerint ugyanis a Kanánán hegyes múzeumának számára szentelték képez és kéri a kormányt, az azonnal szüntesse be az építést. A kormány helyt adott a kérésnek és így bevizsgálásig a munkálatokat letiltatta.

A Klar-Saban a kormány rendelkezései ellenére a zsidó munkások továbbra is fenntartják érdekeiket, hogy a zsidó munkások jogait megvédhessék. Igen érdekes azonban, hogy a zsidó örség mellé, most már az arab munkások is állítottak örségeket, hogy megakadályozzák a sztrájkokból keletkező arab munkások konkurenciáját, akik alacsonyabb létszámúakat jelentékenyen leszorítják a bennlakó arab munkások bérét. Most már tehát zsidó és arab örségek vigyáznak Klar-Saban, hogy megakadályozzák az arab munka terjeszkedését.

Egyesületi hírek

V.-Beckereken május hó 27-én avatták fel fényes külsősége között a „Máskül el dol” által létrehozott aggmeházat. A becskeréki zsidóság méltó elismerést érdemel eme nemes szándé teljesítményéért. Az avató szónoklatot dr. M. Niedermann főrabbi tartotta. Beszékelt még Ulimann Miksa az egyesület elnöke és dr. M. Iványi hitk. elnök.

A svajjalvi ort. hitközségben nemrég fejezték be egy mikva építkezését, amelynek költségére a hitközség váltókat adott, de lejárattok képtelen volt azt rendezni. A hitközség bank erre perrelte a hitközséget és kifutás van arra, hogy a rituális furdót a bank elárverezze. A hitközség elnöke Spiegel mindent elkövet, hogy a rituális furdó megmaradását a hitközség számára biztosítsa.

Munkácsban egy új hitközség létesül. A munkácsi Mizrahi szervezet elhatározta, hogy kilepteti tagjait a hitközségtől és törvényes alapon egy külön hitközséget alapít, amely a vallásos szellemű, a Sehta-Kasrutz és más szociális intézményeken kívüli szult fog helyezni főleg az ifjúság vallásos kulturális kiképzésére és Palesztina vallásos alapon való felépítésére is. Az eddigi tervezet szerint a hitközségi tagoknak lehetővé lesz téve a rituális vágás gabella-mentésen. A Mizrachi már meg is szervezte tagjaitól és szervezetenek szimpátiánsábol azon biztóságot, amely a megfelelő előkészítő munkálatokat végeztet. Az új hitközségnek a Mizrachi részéről való alapítása tulajdonképpen válassz a munkácsi rabbinak, aki erős harcot folytat a palesztinai munkával szemben. Részünkről nem tudjuk a Mizrachistákának szakadri mozgalmát minden tekintetben helyeselni, mert ez az intézményes közösség gyengítését szolgálja és nekünk nem lehet célunk a mozgásnak, hanem össze kell fogni minden erőt a meglévő zsidó intézmények biztósítására.

Szlovenszkói uti jegyzetek

(R) Az első domináns impresszió, amely újra megfogott szlovenszkói utam alkalmával, az a fellökvő, lendületes palesztinai mozgalom, amely itt valóban a legszélesebb zsidó tömegeket felöleli. Objektív szemlélődés után viszont meg kell állapítanom, hogy a zsidó nemzeti mozgalom vezetőségében és irányításában a revizionisták a mizrachival karöltve járnak elől. Amíg például Erdélyben a peticiós munka terén ugyszoán csak kullogás lapaszalható, addig Szlovenszkóban és Ruszisztikóban már a peticiós mozgalom második fázisa, a nyilvános tömegdemonstrációk vannak soron. Minden egyes párttagot áldozatkész munkakészség hat keresztül. Valóban a peticiós tömegmozgalomnak sikerült is elérnie, hogy a kontinens legszámottevőbb diplomatai vették tudomásul a zsidó nép sérelmeit és biztósították támogatásukról a képviselőit. Legutóbb maga Benes csehszlovák külügyminiszter és Talarescu román miniszterelnök is szimpátiával nyilatkozott a mozgalom céljairól. Megbízható körök becslése szerint a Kötársaságban a sékelfelöltök több, mint kétszerese irta alá a peticiós aktákat.

Noha a Republika valóságos oázist jelent az európai antiszemitia invázió közepette, mégis, mint az ökori népvándorlás idejében lézias készülődés folyik majdnem minden zsidó családban, hogy módot szerezzenek a palesztinai kivándorlásra. Mert ki tudhalja, hogy mit hoz a holnap? Vannak lelkes cionisták, akik főleg betárolók, akik gyolag, vagy biciklin indultak el. Nincsenek számunkra akadályok és rendületlenül bíznak abban, hogy a kis zsidó nemzetnek sikerülni fog az angol imperiálistáktól a világ közvéleménye előtt felelőségre vonni és leleplezni. Biznak benne, hogy akciójukkal sikerül megnyitni végül is Palesztina kapuit a zsidó nép előtt. És ez a hit leebbitosabb záloga sikerüknek...

Különösen rendkívüli érveléssel meg, amióán sevljusz tartózkodásom alatt alkalman volt meggyőződni arról, hogy a Befárokba és Brih Hachajji szervezetekbe nemcsak fiatalok, hanem meglőtt férfiak is tömörülnek és a kora reggeli órákban ők is sorba állanak a héber vezényszavakra a két fehér lobogó alatt.

Az erdélyi zsidóság sokat tanulhat csehszlovákiai testvéreiktől!

— Leitner Zoltán: Quo vadis Duce?

A napokban hagyta el a sajtót Leitner Zoltán, lapunk felelős szerkesztőjének „Quo vadis Duce?” című munkája, amelyben a szerző olaszországi tanulmányútjának impresszióit írja meg rendkívül markáns erővel. Leitner Zoltán az olasz mult, jelen és jövő történelmét, valóságát és perspektíváit elemzi írásában művészi intuícióval. A mult leltini évszázadaiban nemcsak az elmulást szemléli, hanem az eleven életet is, amely beöltötte keretelt és átmentelte magát a mába. A jelenben megéri a mult lehetelét és felrajzoldik előtte a nagy kérdőjel: „Quo vadis Duce?” Hová vezet Olaszország jövője? Fel kell tennie ezt a kérdést, mert korfelelőség vezet tőlát, mert látja, hogy Olaszország öörkszép kék horizontját ágyuk, tankok és bombavetők sötétli el. A szerző utrazza nem bédekeri sablonokban számol be a mai Olaszországról. Tenyek, valóságok, számok és dokumentumok sorakoznak egymásmellett. A „Quo vadis Duce?” korrajz, amely beszámol és leleplez. És ezért tarthat a szerző a legszélesebb olvasóközönség érdeklődésére. A szerző érdekes képet fest meg munkájában az olasz zsidóság helyzetéről és korszerű problémáiról is.

A „Quo vadis Duce?” a „NÉPÜNK” kiadásában jelent meg. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában és skvizióreinknél. Ára: 25 let.

Tetemrehívás!

Irtá: Dr. GOTTESMANN L. L. (Kojice)

Palesztinai utam alkalmával egy angol hirlapíró kollégámmal elbeszéltem, aki igen sok érdekes felvilágosítással szolgált az angol nép kolonizációs politikájáról illetőleg. A legjobban megkapott, — amit csak ma értek meg egész tragédiájában, — amikor elmesélte, hogy egy afrikai német koloniat különösen azon érvel kaptak meg az angolok, hogy ők nem fognak oly közigazgatási koloniat létni, ahol az igazságszolgáltatást fehér emberek börtal mérik a feketeken. Arra csak a német durvaság képes, hogy fehér ember úgy meggyalozza fekete embertársát, annyira kihívóan éreztesse feljebbvalóságát. Az angolok tényleg megkapták a koloniat és kezdtek berendezkedni. Amikor ezen koloniat meglátogattam — mesélt tovább riporteren — látom, hogy az igazságszolgáltatás bizony továbbra is börtal lesz mérve. Hát ez ugyanaz a módszer, amit a németek kitaláltak! „Oh nem — válaszolták nekem a brit hon nemes képviselői — mi nem engedjük, úgy mint a barbár németek, hogy fehér ember üsse a feketét. Oh, nem! Mi feketékkel, saját testvéreikkel mérjük ki a botfűtésüket!!! — és fültembe csuengelt az ütött-vert fekete ember vonaglására, jsgatására.

Anglia liquidálni akarja a cionizmust. Ezt az egész világ tudja, minden jóérszű zsidó látja — csak a hivatalos vezetőség igyekszik ezt elpalsátozni, hogy jól fizetett állásait el ne vessze. De őt az adott szó köti, az aldrít szerződés kötelezi a zsidó otthon megvalósítására. Hol lehet hát a kiutat találni?

Mintha csak megismétlődne a lent leirt epizód. Németország egy-kettő liquidálja a zsidókeréket. De Anglia nem olyan barbár, nem olyan durva! Oh nem! Ő az igazság, a kultura ember. Ine ő nem üti a zsidót, — hanem felfogad zsidókat, akik ütö-venik a testvéreiket, a zsidókat. Ezek a börtelt zsidók „igazságszolgáltatást” is mérnek. Börtal, kövekkel, spicikkel, dunyákkal — saját, zsidó pénzen! Lám négy ünnepelés — saját, zsidó pénzen! Lám négy ünnepelés — saját, zsidó pénzen! Lám négy ünnepelés — saját, zsidó pénzen! Lám négy ünnepelés — saját, zsidó pénzen! Lám négy ünnepelés — saját, zsidó pénzen!

Mindegy az: az érdekek találtak! A történelmi materializmus tétele bevált! Az érdekek: hemis tanuk — angolok — Histadruth — meglátatták számadásukat és kéz a kézben akasztóta alá hozták az igazság, a hit, a remény nemes harcosait!

Stawskyt halálra ítélték, mert így kívánta a történelmi materializmus! — és vele a marxista, lenini teoria, hogy polgárháboru a lépcsőfok a proletárdiktatúrához. Stawskyt hóhé kére akarja adni az angol kormányzóknak, hogy a bekövetkező polgárháboru okot adjon a cionizmus liquidálására!

Stawsky akasztófa alá hozták a Jewish Agency fizetett emberei és ügyvédei, hogy elnémítsák a zsidó nemzet, az igazi Herzl-cionizmus fanatikussait, akik világgá merik kiabálni azt, hogy szemfényvesztés, hazugság, égbekiáltó igazságtalanság mindaz — amit a zsidó nemzetet csinálnak!

Hát ez legyen a sorsa a jogát követelő zsidó ifjaknak? Akasztófa várja azt, aki a zsidó államot követelni meri? Te zsidó anya! gondold meg, ha gyereked száns! Ha keresi a jogot és az igazságot — akasztófa várja!

Zsidó nép ébredj! Sátánok, ördögök leskelődnek körülötted. Hitler, Stalin Histadruth, Wauchope, Stretcher, Dov Hos — nem érzed vesztedet? Vess le magadról a piszkot, dobd le magadról a sarat, kapard le magadról az idegen eszméket!

Hisznari meutor — kimi! Ébredj zsidó nép! ... Stawskyt már halálra ítélték ... Még vársz?

Tátralomnic! Magas Tátra!
SCHREIBER PENZIÓ
Orth, kóser, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Mérsékelt árak. Felöltött leányok kíséret nélkül is felvétetnek. Egész éven át nyitva.
Schreiber Mór bérő, Tátraska Lomnica, Bugsch-villa.

